

Eura.

I Björneborgs museum finnas 3 spjutspetsar, som funnits i Eura socken. (Se topograf. arkivet, hvarest de finnas afbildade af H. Heikel). Af dessa voro 2 funna i gårdsplanen till skomakar Fr. Lindens torpstuga, men på 10 meters afstånd från hvarandra. Den ena anträffades af honom 1894, då grop för en tegelugn skulle grävas, den andra s. ä. af f. d. bonden Fr. Maki i ett potatissland ästerom gropen och strax norr om stugan. Nära intill den nämnda tegelugnsgropen sågs en rad af 6 graflika fördjupningar. Da Kainiopekka husbonden, som var ägare till denna jord, hade för afsikt att bygga en körväg öfver detta ställe, som dessutom ojämrades af några större stenar, lät jag uppgräva 4 af dessa gropar (Nr 1, 3, 4 och 6 på den af mig gjorda kartan). I dem fann jag dock intet anmärkningsvärdt utom kol. Groparnas längd varierade emellan 2, 3 och 4 meter samt var bredden omkr. 0,7 meter. De voro något insjunkna och vidtog den arärdajorden på 5 à 6 decimeters djup under den insjunkna bottnen. På två andra ställen af backen kunde jag också märka 3 dylika fördjupningar, hvilka likväl lämnades af mig arörda, emedan något utjämnande af dem icke var i fråga satt. Såsom resultat af undersökningen framgick, att de i backen funna spjutspetsarna voro enstaka fynd.

Den tredje spjutspetsen hade hittats i Katila hemmans jöhiranta-äker i Eura kyrkby, 150 pnnar från Eura å och ungef. lika långt från Lauhiamäki eller den nya begravningsplatsen, särskilt ryktbar i vår arkeologis annaler. Föremålet hittades redan 1890, men hade först nyligen förvärfrats för Björneborgs museum från Eskola hemman. Något ytterligare erfor jag icke om detta fynd. Att man här och där i Eura kyrk-

by finner enstaka fynd, är väl icke förvärvansvärdt, då man här befinner sig på en plats, som på ett område af några kvadrat kilometer, har att uppvisa flere märkliga grafplatser från hednatiden, af hvilka de bekantaste äro: Käräjämäki, Osmanmäki, Lauhiämäki och Pappilammäki. Jag begagnade naturligtvis tillfälle att bese dessa ställen. Den bäst bibehållna af dem är Käräjämäki med sin domarkrets af 12 stenar på spetsen och sina på sluttningarna talrika grafvar. Endast landsvägen skiljer denna forna tingstad och begravningsplats från Osmanmäki, som egentligen utgör den andra, mindre och lägre ändan af samma äs. Denna backe är däremot nästan totalt bortsläpad genom sandtäkt, som ännu skall fortfara. I stället för backe är här nu en liten dalsänkning med höga branter emellan åkrar, öfver hvilka vägen fört gått; nu går den längs dalbotten. En på ena sidan uppstående grästorkhant visar att Osmanmäki åtminstone på detta ställe haft branta sidor. Hissertligen finnes här gärdesgård på sidan om landsvägen, men på ett ställe har man visligen lämnat ett led, synbarligen blott för sandtäkt. Detta led befinner sig fram för skomakar Forsells stuga och på Eskola hemmans mark. Äfven under de senaste åren har man gjort särskilda fynd i denna backe. Redan fört har jag omtalat för arkeologiska kommissionen de fornsaker, som hamnat till Åbo museum och hvilka upptäckats på landsvägen efter sandlass ~~här~~^{Osmanmäki} från. Den 25/9 1896 inkommo genom J. Wänerberg till museet några bronsföremål och en pärla, som han erhållit af en f. d. handlande K. Lönn från Karkku. (Mus. kat. n:o 3306: 1-8). De uppgäfros vara funna af inbyes Rantanen vid sandtäkt i Osmanmäki, utan närmare uppgift hvar detta Osmanmäki låg. Längre fram en-

der denna forskningsresa träffade jag i Oravala by af Karkku socken Lönnns hustru och erfor af henne, att härmed afsägs Osmanmäki i Eura. Lönn hade näml. under resor i Eura kommit öfver dessa forn-saker. Vid mitt besök på stället lyckades jag få tillvara en vacker pärla, som arbetarsenkan Sofia Nordlund för två år sedan funnit i sanden i Osmanmäki, då hon efter sandsläpning gått att söka fornföremål. Äfven från Käräjämäki skall man fortfarande släpa sand.

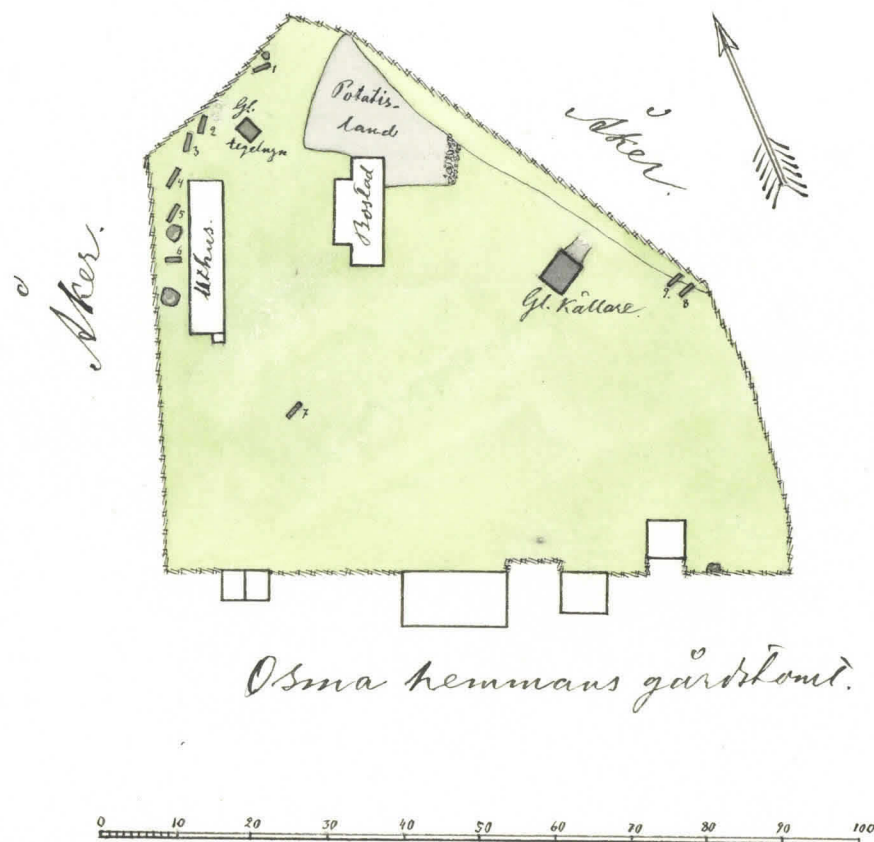
Med utslaget af Lauhimäki (alias Katovainio-mäki) rätttegången för ögonen, i hvilken det främre utslaget motiverades, som känt, främst därmed, att åklagaren icke kunnat bevisa, att i fråga varande backe var af den beskaffenhet, att den kunde anses fredad genom förordningen af d. 3 april 1883, är väl ej att undra, om akningen för fornlämningarna icke så lätt vinner insteg i allmänhetens tänkesätt. Dock ha dessa hedniska grafplatser i denna socken mångfaldiga gånger varit föremål för undersökningar (1870 genom K. F. Ignatius, 1879 och 1885 af J. R. Itspelin, 1890 Th. Schwindt och 1894 genom A. Hackman). Åtskilligt om dem är också publiceradt, näml. af Ignatius i Hist. Arkisto III och K. Kallinen i Vet. Societens Bidrag, n: 33 och J. R. Itspelin i Kusi Luometar 1879. Värdefulla afhandlingar äro dock ännu opublicerade, näml. Schwindts berättelse af år 1890 och Hackmans af 1894. Af arkivets handlingar framgår, att Käräjämäki genom skrifvelse af statsarkeologen af d. 20/7 1886 blef fridlyst. Med anledning af de undersökningar Schwindt gjorde sommaren 1890, föreslår han att äfven Osmanmäki borde fridlysas, men att därjämte det fridlysta området af Käräjämäki borde nog bestämmas, begränsas och med pärlor utmärkas. Men synes någon at-

gärd af detta förslag icks förantledts, hvarför jag
ödmjukast härom vill erinra etkeologiska kommis-
sionen, emedan förslaget synes mig ännu f. n. väl mo-
tiveradt.

Flör till Axel O. Fleihels berättelse till A. K. af år 1898.

Förd. XI 1898.

Fyndstället "Vainiopekkan mäki" på Vainiopekka hemmans
marks i Eura folkskolas kyrkby.

Osmas hemmans gårdskomplex.

Förklaringar: 1-9. Grafiska förtydningsskisser.